Ankenævnet for Forsikring

921/13

Den 26. august 2013 blev i sag nr. 83.014:

xxxxxxx xxxxxxxx
xxxxxxx x
xxxx xxxxxxxx

mod

Sampension KP
Livsforsikring A/S
Tuborg Havnevej 14
2900 Hellerup

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Afdøde forsikrede havde en pensionsordning i Sampension KP Livsforsikring A/S. Hendes ægtefælle klager over, at selskabet har afvist at udbetale ægtefællepension.

Selskabet har henvist til, at der ifølge aftalegrundlaget ikke er ret til ægtefællepension. Herudover henviser selskabet til, at nu afdøde forsikringstager to gange positivt valgte at forblive i pensionsordningen uden ægtefællepension.

Det fremgår af sagen, at nu afdøde som led i sin ansættelse som dagplejeleder i en kommune blev optaget i en obligatorisk, overenskomstbaseret pensionsordning med virkning fra 1/1 1981.

Af pensionsregulativet, der var gældende på optagelsestidspunktet, fremgår bl.a.:

> "§ 1. Indmeldelsesregler.
> Enhver i … KOMMUNE den 1. august 1975 eller senere med pensionsret fastansat funktionær er - medmindre særlige overenskomstforhold gør sig gældende - berettiget til pension for sig selv - en mandlig funktionær tillige for sin enke og sine børn - efter bestemmelserne i dette regulativ."

Over for nævnet har nu afdøde forsikringstagers ægtefælle indsendt klage den 6/8 2012 med krav om, at selskabet anerkender hans ret til ægtefællepension. Af klageskemaet fremgår bl.a.:

"**1. Sagsfremstilling, kort redegørelse for sagen. …**
Efter min hustrus - … - død 18/1-2011, afviste Sampension, at min hustrus pensionsordning omfattede en ægtefælledækning, idet en sådan ikke kunne tegnes på oprettelsestidspunktet i 1981. Denne afvisning er opretholdt, selv om Sampension i en erklæring vedr ændring af pensionsordningen i 1987 anfører, at den tidligere forsikring omfattede en ægtefællepension.
Ved en revision i 1992 sletter Sampension egenhændigt bestemmelsen om ægtefællepension, og der gives i den forbindelse ikke underretning el.lign. til forsikringstager. Der udstedes ny police, men den fremsendes heller ikke til forsikringstager.
…
Sampension har i den forbindelse tilsyneladende overset, at der i forsikringsbetingelserne fra nytegningen i 1981 er anført, at der er mulighed for at tegne ægtefællepension, også for kvinder. Sampension har heller ikke svaret på brev af 1/8-2011 - bilag … - hvori der anmodes om yderligere oplysninger i forbindelse med bl.a. overenskomstforhandlingerne ca. 1985, hvor der skete ændringer i pensionernes opbygning, tilsyneladende i flere tempi overlappende hinanden..
I øvrigt savnes der dokumentation af enhver art i forbindelse med Sampensions henvisning til forsikringstagers valg af pensionsordning."

Selskabet har over for nævnet i brev af 21/9 2012 fastholdt sin afgørelse og har til støtte herfor bl.a. anført:

"Pensionsaftalen mellem … kommune og Sampension er det dokument, der på policen omtales som overenskomst af 20. maj 1976 - 24. maj 1976. Aftalen havde virkning fra 1. august 1975, hvilket er forklaringen på, at pensionsregulativet er gældende fra denne dato.

Den konkrete ydelsessammensætning i [forsikredes] pensionsordning reguleres altså af den aftale, som i maj 1976 blev indgået mellem … kommune og Sampension, uagtet at pensionsordningen overordnet set udspringer af den generelt gældende dagplejeoverenskomst.

Jævnfør pensionsregulativets § 1 og §§ 4 - 6 fører dette til, at [forsikrede] optages i en pensionsordning, som udelukkende indeholder alders- og invalidepension, og som derfor ikke giver ret til udbetaling af ægtefællepension til [klager].

Ved oprettelsen af [forsikredes] pensionsordning i Sampensions daværende administrative forsikringssystem opstår en beklagelig fejl, som medfører, at klagers ægtefælles pensionsordning registreres under den ydelsessammensætning, som er gældende for mandlige funktionærer. Det vil sige, at det af forsikringssystemet fejlagtigt fremstod som om, at [forsikredes] pensionsordning udover alders- og invalidepension tillige indeholdt ægtefælle- og børnepension. Dette afstedkommer det fejlagtige policetillæg af 8. juni 1982 (bilag 1), som Sampension sender til arbejdsgiveren … kommune.

I midten af 1980'erne beslutter de overenskomstbærende parter at etablere én fælles pensionsordning i Sampension gældende for alle medarbejdere, som efter 1. januar 1986 opnår pensionsret i medfør af pensionsbestemmelsen i lønoverenskomsten for dagplejepersonale. Hermed var det altså ikke længere den enkelte kommunalbestyrelse, som forestod udmønt-

ningen af en eventuel pensionsordning, idet beslutningskompetencen desangående blev flyttet til de lønforhandlende parter.

Det blev som led i indførelsen af den fælles pensionsordning besluttet, at medarbejdere, som inden 1. januar 1986 allerede var optaget i en pensionsordning på baggrund af kommuneaftalerne, skulle have valget mellem at fortsætte i deres hidtidige ordning (aftalt med den enkelte kommune) eller at overgå til den nye ordning (aftalt direkte mellem overenskomstparterne).

[Forsikrede] foretager dette valg med blanketten underskrevet 16. november 1987, hvorpå hun angav, at hun ønskede at forblive under den hidtidige ordning (bilag … til klageskemaet). På grund af den forkerte systemregistrering fremgik det desværre fejlagtigt af blanketten, at den hidtidige ordning indbefattede ægtefælle- og børnepension.

[Forsikredes] pensionsordning konverteres med virkning fra 1. januar 1992 til et nyt administrativt forsikringssystem. Ved oprettelsen i det nye system indplaceres [forsikredes] pensionsordning under den i henhold til pensionsregulativet korrekte ydelsessammensætning - altså uden ægtefælle- og børnepension.

Konverteringen til det nye forsikringssystem skete maskinelt, hvilket antageligt er årsagen til, at vi beklageligvis ikke blev opmærksomme på, at der som led i systemskiftet skete ændring til den korrekte ydelsessammensætning.

Efter overgangen til det nye administrative system er der hvert år - sammen med depotregnskabet for det forudgående år - fremsendt en forsikringsoversigt til [forsikrede]. På ingen af disse forsikringsoversigter har der fremgået en ægtefællepension.

Registreringerne i Sampensions IT-systemer viser, at den første forsikringsoversigt blev sendt til [forsikrede] i 1995 sammen med depotregnskabet for året 1994. Herefter fremgår det af de systemmæssige optegnelser, at der sendes forsikringsoversigter i 1996, 1997 og 1998. Det er desværre ikke muligt at vedlægge kopi af disse oversigter til brug for nævnets behandling, idet selve dokumenterne for denne periode i dag er bortsaneret fra systemet.

Fra 28. maj 1999 til 28. januar 2009 sendes yderligere i alt 13 forsikringsoversigter til [forsikrede], som alle viser, at pensionsordningens eneste dækning ved dødsfald er summen fra gruppelivsforsikringen, og at der således ikke er etableret nogen ægtefællepension. Der vedlægges kopi af disse oversigter (bilag …).

Vi kan endvidere oplyse, at [forsikrede] både i marts 2004 (bilag …) og juli 2008 (bilag …) bestilte adgangskode til den personlige del af Sampensions hjemmeside, hvor [forsikrede] til enhver tid bl.a. har kunnet tilgå hendes ajourførte forsikringsoversigt.

Ved brev af 4. november 2003 (bilag …) blev klagers ægtefælle tilbudt at skifte til pensionsordningen 3 i 1 Pension. Som en del af valgmaterialet modtog [forsikrede] et hjælpeskema (bilag …) og en oversigt med eksempler på, hvordan dækningerne i 3 i 1 Pension kunne sammensættes (bilag …).

Såvel hjælpeskemaet som oversigten med eksempler indeholder oplysning om dækningerne i den hidtidige pensionsordning, hvorfor klagers ægtefælle også af dette materiale tydeligt har kunnet se, at hendes pensionsordning ikke indeholdt ægtefællepension, og at den eneste dækning ved dødsfald var gruppelivssummen.

Svarblanket underskrevet af klagers ægtefælle 10. november 2003 (bilag …) viser, at [forsikrede] positivt tog stilling til, at hun ikke ønskede at overgå til 3 i 1 Pension, men at hun ville fortsætte i den hidtidige pensionsordning uden ægtefællepension.

[Forsikrede] fik ved brev af 19. marts 2009 (bilag …) mulighed for at skifte til Sampensions markedsrenteprodukt 3 i 1 Livspension. Brevet var vedlagt et skema med den forsikredes personlige tal (bilag …). I kolonnen indeholdende dækningerne i nuværende ordning fremgår det på ny, at eneste udbetaling ved dødsfald udgøres af dødsfaldssummen fra gruppelivsforsikringen.

Sampension havde 6. april 2009 telefonisk kontakt med [forsikrede], hvor hun tilkendegav, at hun havde sat sig ind i valgmaterialet og havde besluttet, at hun ikke ønskede at overgå til 3 i 1 Livspension. Klagers ægtefælle valgte altså på ny at opretholde den ydelsessammensætning, som ikke indeholdt ægtefællepension.

Med udgangen af maj 2009 fratræder [forsikrede] den pensionsgivende stilling som dagplejeleder, og hun anmoder i brev af 22. marts 2009 om, at alderspensionen påbegyndes udbetalt med virkning fra 1. juni 2009. Ved forsikringsoversigt af 29. april 2009 (bilag …) orienteres [forsikrede] om hendes dækning efter aldersførtidspensioneringen, og heller ikke denne forsikringsoversigt angiver, at der skulle være tegnet ægtefællepension.

[Forsikrede] afgår ved døden 18. januar 2011, hvorfor udbetalingen af alderspension ophører med udgangen af januar 2011. Efterfølgende udbetales dødsfaldssummen fra gruppelivsforsikringen til klager.

…

Selskabets stillingtagen til klagen

Det bemærkes indledningsvis, at [forsikrede] både i 1987, 2003 og 2009 valgte at forblive under den pensionsordning, hvori hun oprindeligt blev optaget, hvorfor det ikke er relevant at inddrage de pensionsregulativer, som knytter sig til de nyere produktgenerationer aftalt direkte mellem de overenskomstbærende parter.

Dernæst bemærkes, at pensionsregulativet ikke - bortset fra et tillæg af 23. juni 1988 (bilag …), som ikke er relevant for det indklagede spørgsmål - er ændret siden dets vedtagelse, hvorfor det fortsat er pensionsregulativ for funktionærer i … kommune med ikrafttræden 1. august 1975, som udgør grundlaget for [forsikrede]s pensionsordning.

Det er således uomtvisteligt, at det for [forsikrede]s pensionsordning gældende aftalegrundlag ikke hjemler ret til ægtefællepension for kvindelige funktionærer. Der bestod en mulighed for, at kvindelige funktionærer efter særskilt aftale herom med Sampension - og mod en nedsættelse af alders- og invalidepension - kunne tilvælge en overlevelsesrente til fordel for deres ægtefælle, men [forsikrede] har på intet tidspunkt foretaget et sådant tilvalg.

Det afgørende spørgsmål bliver herefter, hvorvidt det fejlbehæftede materiale udsendt i 1980'erne i sig selv kan medføre, at klager anses for at have ret til ægtefællepension fra [forsikredes] pensionsordning.

Sampension gør gældende, at klagers ægtefælle ud fra en samlet vurdering har været særdeles velinformeret om pensionsordningens faktiske indhold, hvorfor enkeltstående fejlagtige materialer af ældre dato ikke kan føre til, at klager opnår ret til ægtefællepension.

Herudover gør Sampension gældende, at klagers ægtefælle to gange - og på fuldt oplyst grundlag - positivt valgte at forblive i pensionsordningen uden ægtefællepension, hvorfor kla-

gers ret til ægtefællepension under alle omstændigheder må anses for bortfaldet på tidspunktet for disse valg.

Til støtte for ovennævnte anføres følgende:

- [Forsikrede] har i perioden fra 1995 og frem til sin død i januar 2011 udelukkende modtaget korrekte informationer om indholdet af pensionsordningen. Samtlige af disse informationer har på klar, lettilgængelig og entydig vis oplyst, at pensionsordningen ikke indeholdt ægtefællepension.

- Fra og med 1995 har [forsikrede] regelmæssigt modtaget i alt 18 forsikringsoversigter (hvoraf de 14 er vedlagt som bilag … og bilag …). På samtlige forsikringsoversigter fremgår, hvilken dækning som udbetales ved død, og på ingen af oversigterne optræder en ægtefællepension.

- [Forsikrede] har siden 2004 haft adgang til den personlige del af Sampensions hjemmeside, som bl.a. indeholder ajourførte forsikringsoversigter. Det har af disse forsikringsoversigter stedse fremgået, at pensionsordningens dækninger alene omfattede alders- og invalidepension samt en gruppelivsforsikring.

- Klagers ægtefælle har to gange - dels i 2003 og dels i 2009 - modtaget tilbud om at overgå til et andet pensionsprodukt, hvor det af valgmaterialerne tydeligt fremgik, at nuværende pensionsordning ikke indeholdt ægtefællepension. Klagers ægtefælle har i begge valgrunder efter en aktiv stillingtagen positivt tilkendegivet, at hun ønskede at forblive i pensionsordningen uden ægtefælle- pension.

- Desuden bemærkes det for fuldstændighedens skyld, at klagers ægtefælle også i perioden inden 1995 modtog oplysninger om, at hendes pensionsordning ikke indeholdt ægtefællepension. I den forbindelse skal særligt henvises til pensionsregulativet, men Sampension er også bekendt med, at der eksempelvis i [forsikredes] fagblad blev bragt artikler, som særskilt beskrev ydelsessammensætningen for kvindelige funktionærer.

- Aftalelovens § 32, stk. 1, sammenholdt med 're integra'-reglen i aftalelovens § 39, 2. led, eller en tæt analogi hermed, fører til, at Sampension ikke er bundet af de enkeltstående fejlskrifter, når klagers ægtefælle som i den foreliggende situation vidste eller burde have vidst, at der ikke var etableret ægtefællepension.

- Når der henses til den omfattende mængde af informationer, der regelmæssigt og over en så lang periode er tilgået klagers ægtefælle, og som alle utvetydigt har vist, at ægtefællepension ikke var en del af ydelsesmønstret, vil det efter almindelige aftaleretlige principper om bl.a. loyalitets- og reaktionspligt i aftaleforhold og om retsfølgerne af passivitet være urimeligt at lade klagers ægte fælle opnå en bedre retsstilling end den, som klart fremgår af aftalegrundlaget. Man bør således ikke ved at forholde sig passivt kunne sikre sig både en forøget alderspension og en ret til ægtefællepension.

- Generelle rimelighedsbetragtninger og iagttagelse af proportionalitetshensynet vil ud fra en samlet vurdering af sagens momenter føre til samme resultat. I denne forbindelse må navnlig foretages en afbalancering mellem *på den ene side* aftalegrundlaget, omfanget af korrekte informationer, som har understøttet aftalens bestemmelser om, at der ikke tegnes ægtefællepension til kvindelige funktionærer, og [forsikredes] aktive stillingtagen i både 2003 og i 2009 om at forblive i en ordning uden ægtefællepension, og *på den anden side* intensiteten af og tidspunktet for det insignifikante fåtal af fejlbehæftede infor-

mationer - hvilket altovervejende drejer sig om valgmaterialet fra 1987 - som er afgivet af selskabet.

- Det efterfølgende forløb viser i øvrigt, at det ikke var en bærende forudsætning for [forsikrede]s valg i 1987, at hidtidig ordning indeholdt ægtefællepension. Hvis ankenævnet ikke er enig med selskabet heri, gøres det gældende, at den udviste passivitet fra klagers ægtefælles side under alle omstændigheder resulterer i bortfald af retten til for klager at gøre bristende forudsætninger gældende.

- Selvom nævnet måtte lægge til grund, at [forsikredes] valg i 1987 havde som retsvirkning, at der blev tilvalgt ægtefællepension, må de efterfølgende valg i 2003 og i 2009, som beroede på en aktiv stillingtagen fra [forsikredes] side, utvivlsomt betragtes som et fravalg af ægtefællepension. Det bemærkes i den sammenhæng, at det på tidspunktet for disse valg notorisk har stået klart for [forsikrede] - bl.a. set i lyset af de konkrete valgmaterialer, som lå til grund for hendes beslutninger - at et valg af hidtidig ordning førte til en pensionsordning uden ægtefællepension."

Der har efterfølgende været en omfattende korrespondance, hvorunder klageren bl.a. har fremlagt policetillæg for perioden 8/6 1982 til 28/11 1991 - samtlige med angivelse af den aktuelle størrelse af ægtefællepensionen.

Selskabet har som svar herpå i brev af 21/2 2013 bl.a. anført, at forløbet fra 1992 frem til 2011 - sammenholdt med pensionsregulativets bestemmelser m.v. - i sig selv fører til, at der i 2011 ikke bestod en ret til ægtefællepension, hvorfor det ikke har nogen selvstændig betydning for sagens udfald, om pensionsordningen kan siges at have indeholdt ægtefællepension indtil 1992.

Nævnet udtaler:

Nævnet må lægge til grund, at nu afdøde forsikrede entydigt havde fravalgt at knytte ægtefællepension til sin forsikring. Dette svarer også til indholdet af de senere års forsikringsoversigter.

Allerede som følge heraf kan nævnet ikke kritisere, at selskabet har afvist at udbetale ægtefællepension til klageren.

7. 83.014

Derfor

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Poul Sørensen